

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Rapport 2007:78

Verksamhetstillsyn enligt 13 kap 2 § socialtjänstlagen, SoL, Barnuppdrag 16:1

Rapport 2007:78
ISSN 1403-168X

Rapportaansvariga: Socialkonsulenterna Catarina Andersson, Håkan Frändemark, Tarja Mattila
och Mikael Thörn, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, socialenheten

Adress: 403 40 Göteborg

Telefon: 031-60 50 00

Fax: 031-60 51 41

Beställ från www.o.lst.se under rubriken publikationer

**Verksamhetstillsyn enligt
13 kap 2 § socialtjänstlagen, SoL,
Barnuppdrag 16:1**

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Rapport 2007:78

LÄSANVISNINGAR

Rapporten inleds med en övergripande information om Regeringsuppdraget ”Barnuppdrag 16:1”. Kapitel 1.

I kapitel 2 finns information om vilka verksamheter som har granskats i Borås Stad och vilka metoder Länsstyrelsen har använt sig av. Där finns också en övergripande beskrivning och Länsstyrelsens övergripande bedömning av den öppenvård som granskats i Borås Stad och som riktar sig till barn och unga och deras familjer. Beskrivningen baseras på uppgifter från nämnden, de granskade verksamheternas verksamhetsberättelser, samt intervjuer med insatschef för barn och familj och Individ- och familjeomsorgens koordinator.

I efterföljande kapitlen 3-6 beskrivs respektive verksamhet som granskats med nyckelfrågorna som underrubriker. Varje kapitel avslutas med Länsstyrelsens bedömningar för respektive nyckelfråga.

Länsstyrelsens samlade bedömning om de granskade verksamheterna finns i ett separat beslut daterat den 26 november 2007.

I rapporten förekommande förkortningar:

SOL	Socialtjänstlagen
LVU	Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga
LVM	Lagen om vård av missbrukare i vissa fall
LSS	Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
SOSFS	Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
IFO	Individ- och familjeomsorg
BUP	Barn och ungdomspsykiatri
ART	Agression Replacement Training
COPE	The community parent education program
KBT	Kognitiv beteendeterapi
MST	Multisystemisk terapi

INNEHÅLL

1. BARNUPPDRAG 16:1	2
Bakgrund och syfte	2
Metoder	2
2. TILLSYN I BORÅS	4
Metod	4
Övergripande om öppenvård för barn och unga i Borås	4
Uppgifter från insatschef Barn och familj.....	5
Uppgifter från koordinatorm	6
3. TIDIGARE 89:AN, NUVARANDE BRODAL	10
Delaktighet	10
Kvalitet.....	11
Säkerhet.....	12
4. DIALOGCENTRUM.....	14
Delaktighet	14
Kvalitet:.....	16
Säkerhet:.....	18
5. HEMTERAPEUTERNA	19
Delaktighet	19
Kvalitet.....	20
Säkerhet.....	21
6. CAMP NEPTUN.....	23
Delaktighet	23
Kvalitet.....	24
Säkerhet.....	26

1. BARNUPPDRAG 16:1

Bakgrund och syfte

Regeringen har gett Länsstyrelserna i uppdrag att under 2006 och 2007 granska olika delar av den offentliga sociala barn- och ungdomsvården, däribland öppenvården.

En nationell arbetsgrupp med representanter från länsstyrelserna och Socialstyrelsen har arbetat med att begränsa och klargöra uppdraget. På gruppens rekommendation omfattar granskningen daglig verksamhet, kvalificerat nätverksarbete och socialpedagogiska insatser. De nyckelfrågor som skall besvaras är barns delaktighet, verksamhetens kvalitet och säkerhet i verksamheten.

Metoder

I Västra Götaland inleddes granskningen under 2006 med en kartläggning i form av enkät om vilka öppenvårdsinsatser som finns i länets kommuner. Utifrån denna kartläggning har Länsstyrelsen gjort ett urval av 13 kommuner som har uppgivit att de har riktad daglig verksamhet, kvalificerat nätverksarbete och/eller socialpedagogiska insatser.

Urvalet av kommuner gjordes slumpmässigt utifrån kriterier att kommuner från samtliga fyra geografiska regioner i länet (Göteborgs region, Bohuslän, Skaraborg och Sjuhärad) skulle finnas bland de granskade kommunerna. Vidare skulle det vara såväl glesbygdskommuner som städer med varierande antal invånare.

De kommuner som omfattas av granskningen är Bengtsfors (ca 10 000 inv), Bollebygd (ca 8000 inv), Borås (ca 100 000 inv), Grästorp (ca 5000 inv), Göteborg (ca 481 000 inv), Götene (ca 13 000 inv), Härryda (ca 32 000 inv), Lidköping (ca 37 000 inv), Lilla Edet (ca 9000 inv), Stenungsund (ca 23 000 inv), Sotenäs (ca 9500 inv), Tanum (ca 12 000 inv), och Ulricehamn (ca 22 000 inv).

I Göteborg har granskningen begränsats till de två MiniMaria-mottagningar samt Ungdomsteam Väster och Hisingen som alla arbetar med ungdomar med begynnande eller pågående missbruk och deras föräldrar.

Första led i granskningen var att från de utvalda kommunerna begära in

- verksamhetsberättelse för 2006 eller annan redogörelse för den daglig verksamhet, kvalificerat nätverksarbete och socialpedagogiska insatser som kommunen hade uppgivit i kartläggningen,
- kommunens övergripande planeringsarbete rörande öppenvårdsinsatser för barn och unga,

- beskrivning på respektive verksamhets innehåll, dess omfattning i form av antal individer som hade insatsen samt antal personal och dess kompetens i mars 2007.

Andra led var att intervjua ansvariga enhetschefer, personal på de olika verksamheterna och enskilda som deltagit i daglig verksamhet eller fått socialpedagogiska insatser.

Det insamlade materialet har sammanställts och analyserats utifrån nyckelfrågorna

- hur delaktiga är barnen och deras föräldrar i insatsernas planering, genomförande och uppföljning,
- vilken kvalitet har verksamheten (personalens utbildningsnivå, används strukturerade och evidensbaserade arbetsmetoder, finns det i verksamheten strukturerad klagomålshantering och hur kvalitetssäkrar kommunen verksamheten)
- är verksamheten säker för de barn, unga och föräldrar som deltar i den.

2. TILLSYN I BORÅS

Metod

I Borås är det socialkonsulenterna Catarina Andersson, Håkan Frändemark, Tarja Mattila och Mikael Thörn som har genomfört granskningen. De verksamheter som har granskats är Camp Neptun, ”89 :an”(nuvarande Brodal), Dialogcentrum och Hemterapeuter.

Vi har intervjuat respektive enhetschef för sig med undantag för Camp Neptuns föreståndare som intervjuades tillsammans ställföreträdande föreståndare på Camp Neptun. Personalrepresentanter för respektive verksamhet har intervjuats i grupp.

Vidare har vi genomfört enskilda intervjuer med fem ungdomar som deltar i verksamheten på Camp Neptun och sex familjer/föräldrar som har/har haft insats i form av hemterapeut.

Individ- och familjeomsorgens koordinator har också intervjuats och en telefonintervju med insatschef för Barn och familj har genomförts.

När det gäller föräldrantervjuer valde Länsstyrelsen slumpmässigt ut sex familjer som hade en pågående insats under våren 2007. Socialtjänstens personal ombads att fråga familjerna om de kunde tänka sig att ställa upp på intervjuer. På grund av bristande kommunikation inom kommunen valde dock hemterapeuterna själva ut de familjer som tillfrågades. Detta väcker frågan om de familjer som Länsstyrelsen hade valt ut hade lämnat annorlunda beskrivningar av verksamheten. Denna osäkerhet i insamlat material bedöms inte ha någon avgörande betydelse för Länsstyrelsens slutsatser och bedömningar. Dock bör man ha det i åtanke när man tar del av föräldrantervjuerna.

Övergripande om öppenvård för barn och unga i Borås

Länsstyrelsen har mottagit en redogörelse över kommunens öppenvårdsverksamheter daterat den 3 maj 2007 och undertecknat av insatschefen för Barn och familj. Av den framgår att socialnämndens inriktning är att i möjligaste mån tillgodose olika biståndsbehov genom öppenvårdsinsatser på hemmaplan. Detta för att hindra separationer och för att behålla viktiga relationer för den enskilde.

Nämndens egna verksamheter som beviljas som biståndsinsats utgör ett basutbud. Externa biståndsbeviljade öppenvårdsinsatser används för att matcha när barns och familjers behov ser mycket olika ut och då det behövs ett rikligt och varierat utbud av insatser.

Av redogörelsen framgår att nämnden har vid årsskiftet 2006/2007 omorganiserat delar av verksamheterna. Bland annat har tidigare Familjeteam och Ungdomsterapeuter upphört som självständiga verksamheter och bildar det som idag kallas för Dialogcentrum.

Vidare har ”89: an”, vars uppdrag var att ge ungdomar i åldrarna 16 –25 år med stödbehov regelbunden sysselsättning, upphört under våren 2007. Delar av verksamheten ingår nu i ”Brodal” som startade i början av september 2007.

Länsstyrelsen har även tagit av del av 2006- års verksamhetsberättelser för ”89 :an, Ungdomsterapeuterna, familjeteamet, Hemterapeuter och Camp Neptun. Av verksamhetsberättelserna framgår verksamheternas syfte, målgrupp, omfattning i antal individer/familjer som haft insatsen, antal personal och deras kompetens. Några verksamhetsberättelser innehåller också resultatanalys i relation till produktionsmål.

Av intervjuer med enhetschefer och personal har det framkommit att socialförvaltningen i Borås har rutiner för klagomålshantering. Rutinerna tillämpas dock inte och är inte väl kända hos all personal på de öppenvårdsverksamheter som har granskats.

Uppgifter från insatschef Barn och familj

Av intervjun med insatschefen för Barn och familj framkommer att nämndens planering av öppenvård och dess verksamheter inte finns dokumenterat i ett samlat dokument. Av nämndens budget text framgår att ”barn som är i behov av socialtjänstens vårdinsatser får i första hand vård genom olika former av öppenvård. Överenskommelsen i Västbus förutsätts vara till gagn för utsatta barn, inte minst genom Samverk med fokus på att stödja barnet med dess nätverk. Exempel på andra öppenvårdsinsatser för barn och ungdomar är hemterapeuter som stödjer barnfamiljer i hemmet, fältarbetare som samverkar med framför allt skola och fritid, liksom projektet Camp Neptun”. För respektive verksamhet finns en verksamhetsplan. Av den framgår uppdraget och målbeskrivning.

Chefen uppger att efter år 2005, då kommunen centraliserade Individ- och familjeomsorgen, IFO, från kommunalnämnderna, har det blivit lättare att överblicka vilka behov som aktualiseras inom IFO. Det har också blivit lättare att samordna resurser. En koordinator för hela IFO har tillsatts med syfte att stödja socialsekreterarna i individuella bedömningar.

Det är ansvarig socialsekreterare som tillsammans med den enskilde och öppenvårdsverksamhetens personal följer upp och bedömer om målsättningen med beviljad insats är uppfylld. Vid behov skall socialsekreteraren informera den enskilde om möjligheten att ansöka om fortsatt bistånd.

I all öppenvård är huvudprincipen att lyfta fram den enskildes och familjens naturliga nätverk.

Enligt chefen finns det alternativa vårdformer för de ungdomar vars behov inte bedöms kunna tillgodoses på Camp Neptun, verksamhet för ungdomar. Till exempel görs det särskilda sammansatta lösningar med ungdomsboende och andra insatser vid utslussning från institution.

Chefen uppger att samverkan med grund- och gymnasieskolan är vanlig. Samverkan med BuP anser chefen i första hand vara en fråga för den delen av IFO som arbetar med myndighetsutövning.

En kompetensutvecklingsplan för all personal inom IFO är under utveckling. Meningen är, att för varje personalgrupp definiera vilken kompetens som krävs för arbetsuppgifterna och vilka utbildningsbehov som finns för att uppnå önskad kompetens. Vid nyrekrytering anställs främst personer med akademisk utbildning, socionomer och socialpedagoger. Enligt chefen har kommunen inga svårigheter att rekrytera personal.

Chefen anser att förvaltningen har bra datasystem för dokumentation, Magna Cura. Det skall inte finnas några svårigheter för verksamhetspersonal att dokumentera genomförande av en insats. Arbetet med att upprätta vårdplan och genomförandeplan i samtliga ärenden pågår och utvecklas.

Enligt chefen är det naturligt för en ”utförarenhet” att det är den ansvariga socialsekreteraren för biståndsinsatsen som tar emot eventuella klagomål och samtalar med den enskilde utan ”behandlare”. Chefen anser att för att uppmärksamma missförhållanden i insatser krävs det att arbetsledande chef har insyn i personalens arbete. Vidare krävs det en lyhördhet från personal för att fånga upp eventuell missnöje hos de enskilda.

Uppgifter från koordinatören

Enligt koordinatören är hennes uppdrag att vara en brygga mellan ”myndighetsutövning” och ”insatserna”. Vidare att se till att förvaltningen använder nämndens egna resurser och att insatserna utvecklas så att de motsvarar de enskildas behov. Alla beviljade insatser inom IFO skall gå via koordinatören.

Koordinatören uppger att en viktig uppgift för henne är att matcha rätt insats till den enskildes behov. Det är dock inte koordinatören som fattar beslut om bistånd utan detta görs av utredande socialsekreterare. Koordinatören har inte heller befogenheter att överpröva socialsekreterarens beslut. Koordinatören fungerar endast som ett stöd och rådgivande funktion för socialsekreterare.

Koordinatören är medveten om att hennes roll lätt kan missuppfattas att vara beslutsfattare. Hon försöker klargöra sin roll för IFO: s personal i olika

sammanhang. Koordinatörn ansvarar för kommunens ramavtal med externa vårdgivare.

Koordinatörn ingår i IFO: s ledningsgrupp tillsammans med insats- och distriktscheferna. Hon ingår också i ”placeringsgruppen” med IFO: s enhetschefer och kommunchefens ställföreträdare som är ekonom. I gruppen tas alla placeringar upp. Koordinatörn beskriver gruppen som en konsultativ resurs som inte fattar några beslut.

Enligt koordinatörn följer förvaltningen nämndens delegationsordning i beslutsfattande. Enligt den ligger beslutsrätt i olika frågor antingen hos socialsekreterare, 1: e socialsekreterare, enhetschefer eller nämnden.

Enligt koordinatörn finns det en utvärderare i kommunen som följer upp kvaliteten i olika verksamheter.

Länsstyrelsens bedömning av nämndens planerings- och verksamhetsövergripande arbete avseende öppenvårdsinsatser till barn och unga

Länsstyrelsen uppfattar att nämndens ambition med ”placeringsgruppen” och med koordinatör är dels att se till att de befintliga resurserna används på bästa sätt dels att kvalitetssäkra verksamheterna.

Länsstyrelsen finner att koordinatörns roll är oklar hos delar av personalen i de öppenvårdsverksamheterna som har granskats. Det finns personal som har uppfattningen att det är koordinatörn som beslutar om en insats. Länsstyrelsen anser att denna otydlighet i organisationen riskerar den enskildes rättssäkerhet. Den enskilde ska få samma besked om vem som beslutar om en insats oavsett till vem i organisationen frågan ställs. Det är också viktigt för den enskildes rättssäkerhet att hon/han vet vem hon/han ska vända sig till om hon/han vill ha insatsen omprövad eller ansöka om fortsatt bistånd.

Länsstyrelsen anser att liknande risk för oklar roll finns gällande ”placeringsgruppen”. Länsstyrelsen förutsätter att nämnden kontinuerligt följer upp organisationen och då med särskild uppmärksamhet på koordinatörn och på placeringsgruppen.

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att kvalitetssäkringen görs systematiskt och strukturerat. En förutsättning för att kvalitetssäkra en verksamhet är att dess innehåll och målgrupp är väl definierad samt att genomförande av den insats som den enskilde beviljats som bistånd fortlöpande dokumenteras. Socialstyrelsen har i september 2006 gett ut föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt SoL, LVU, LVM och LSS, (SOSFS 2006:11).

Länsstyrelsen ser positivt på att det på förvaltningen finns en intern utvärderare.

Länsstyrelsen anser att det är bra att det inom socialförvaltningen finns rutiner för klagomålshantering. Det är dock viktigt att rutinerna är väl kända och tillämpas på varje verksamhet inom IFO.

Av Socialstyrelsens handbok "Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten" framgår att insatsen skall dokumenteras i den verksamhet där den genomförs och att den som fattar beslut om insats också ansvarar att beslutet verkställs och följs upp. Vidare framgår det av handboken att det är viktigt att dokumentationen inte bara visar vad som faktiskt görs utan också hur situationen utvecklas för den enskilde. Socialstyrelsen konstaterar att det är en fördel om dokumentationen så långt det är möjligt är standardiserad i någon form för att förbereda och underlätta uppföljning vid ett senare tillfälle.

Länsstyrelsen finner det positivt att nämndens olika öppenvårdsverksamheter aktivt arbetar med genomförandeplaner och att dokumentation sker där insatsen genomförs. Länsstyrelsen konstaterar att det delvis är oklart för personal hur vårdplan och genomförandeplan ska användas. Länsstyrelsen anser det viktigt att nämnden ser över detta så att genomförandeplaner upprättas och används på ett likartat sätt i nämndens olika öppenvårdsverksamheter.

I 3 kap 5 § SoL framgår att socialnämndens insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med den enskilde. Hur en beslutad insats praktisk ska genomföras bör dokumenteras i en genomförandeplan. En genomförandeplan är en plan som utgår från nämndens beslut och som mer i detalj beskriver hur själva insatsen ska genomföras. (SoS handböcker "Handläggning och dokumentation" och "Barn och unga i socialtjänsten" samt SOSFS 2006:05 och SOSFS 2006:12).

Syftet med att upprätta en genomförandeplan är att skapa en konkret och tydlig struktur för det praktiska genomförandet och uppföljningen av insatsen. I planen tydliggörs, både för den enskilde, ungdomen/föräldern och personalen vad som ska göras, av vem, när, var och hur.

Länsstyrelsen anser att ett bra öppenvårdarbete förutsätter att insatserna anpassas efter individens vårdbehov. Det är viktigt att en öppenvårdsverksamhet struktureras så att den insats som den enskilde får fortlöpande följs upp och utvärderas. Det är också viktigt att insatsen inte pågår längre eller kortare tid än vad vårdbehovet kräver.

En alltför kortvarig insats kan riskera att den enskildes vårdbehov inte uppfylls. En alltför långvarig insats kan i vissa fall ge ett beroende till behandlaren som hindrar den enskilde från att växa och ta ett eget ansvar sitt eller sina barns liv.

Länsstyrelsen konstaterar att samtliga granskade verksamheter har en generell uppfattning om hur länge insatsen bör fortgå för att uppnå effekt,

Dialogcentrum 4 månader, Brodal 6 månader, Hemterapeuter 12 månader och Camp Neptun 18 månader. Länsstyrelsen vill påtala vikten av att dessa generella uppfattningar inte tillämpas på ett sådant sätt att de begränsar den enskildes rätt att få sina behov tillgodosedda eller att hon/han tvingas att delta i en verksamhet även efter det att behovet är tillgodosett. Det är viktigt för den enskildes rättssäkerhet att hon/han får tillräcklig information om sin rätt att vid behov ansöka om fortsatt eller annat bistånd samt rätten att avstå från en beviljad insats.

Länsstyrelsen ser positivt på att de granskade verksamheterna i växande omfattning arbetar med metoder som har vetenskapligt stöd och/eller baseras på beprövad erfarenhet.

3. TIDIGARE 89:AN, NUVARANDE BRODAL

Enligt verksamhetsberättelsen för 2006 var 89: an så kallad ”köp/sälj”-verksamhet som arbetade enbart på uppdrag av socialtjänsten i Borås. Verksamheten hade egen budget. Uppdraget var att ge ungdomar, i åldrarna 16 –25 år med behov av stöd, förutsättningar att klara av regelbunden sysselsättning. Syftet var att genom daglig sysselsättning öka ungdomarnas förutsättningar att slutföra grund- eller gymnasieskolan, komma ut på arbetsmarknaden eller genom individuellt planerad sysselsättning förhindra fortsatt social utslagning.

89: an hade 12 platser och under 2006 började tre ungdomar på en praktikplats utanför 89: an. Verksamheten nådde inte under 2006 produktionsmålet om 90 % beläggning. Orsaken var enligt verksamhetsberättelsen en kombination av socialtjänstens besparingskrav och den osäkerhet som uppstått i verksamheten i februari 2006 då behandlingspersonal togs bort.

Av statistiken för 2006 framgår att av 16 ungdomar var två personer inskrivna vid fler än vid ett tillfälle. Fyra personer gick vidare till praktik och sex personer avbröt insatsen, två på grund av missbruk och fyra på grund av ogiltig frånvaro.

Inför 2007 hade socialtjänsten ett besparingskrav vilket innebar ytterligare neddragning för 89: an. De ungdomar (8) som var inskrivna i verksamheten vid årsskiftet med biståndbeslut fick vara kvar till 30 juni 2007 då besluten upphörde att gälla.

I början av september 2007 öppnades en ny verksamhet med sysselsättning, Brodal. Enligt enhetschefen är målgruppen för Brodal personer från 18 år och uppåt.

Delaktighet

Enligt enhetschef och personal gjorde den unge tillsammans med sin vårdnadshavare studiebesök på 89: an innan beslut om inskrivning fattades. Regelbundna uppföljningsträffar hölls med den unge, vårdnadshavaren, ansvarig socialsekreterare och personal från 89: an var tredje månad.

Enligt enhetschefen skall varje ny placering på Brodal föregås av att den enskild gör studiebesök på verksamheten. Först därefter fattar ansvarig socialsekreterare beslut om insats. Vid varje ny placering från IFO skall det finnas en arbetsplan från ansvarig socialsekreterare. Utifrån denna arbetsplan upprättar personalen tillsammans med den enskilde en genomförandeplan. Insatsens genomförande skall dokumenteras av personal på Brodal. Uppföljning skall ske varje månad med den enskilde tillsammans Brodalens personal och ansvarig socialsekreterare.

Kvalitet

Enhetschefen uppger att 89: an erbjöd ungdomar sysselsättning inom kök, hantverk och vaktmästeri. Det fanns tre personal, en kock och två snickare som fungerade som handledare för ungdomar. Målsättningen var att förstärka den enskildes självbild och självförtroende så att han/hon kunde lotsas i praktik, arbete eller att avsluta studier på grund – eller gymnasienivå. Det var uttalat att verksamheten inte skulle vara behandling utan fokusera på sysselsättning.

Den intervjuade personalen ansåg att flera av de personer som deltog i 89: ans verksamhet inte fick den hjälp de borde ha fått på grund av att de inte hade diagnos. Personalen menade att 89 :an tog emot ungdomar som ”inte platsade någon annans stans”.

Både chef och personal uppger att vårdplan från socialtjänstens fanns endast i ett fåtal ärenden. Enligt enhetschefen förekom det att ungdomar blev kvar i verksamheten två år eller längre vilket inte alltid var bra.

Om den unge inte fungerade i verksamheten eller hade missbruksproblem kontaktade enhetschefen ansvarig socialsekreterare.

Såväl personal som enhetschef uppger att det inte gjordes någon systematisk dokumentation i de enskilda ärendena på 89: an. Arbets- och minnesanteckningar förstördes efter det att information hade överlämnats till socialsekreteraren.

Det framgår av intervjuerna med både chef och personal att socialsekreteraren medverkade vid uppföljningsmötena. Personalen menar dock att socialsekreterarens medverkan inte var behövlig.

Enhetschefen uppger att det inte fanns något system för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Både enhetschef och personal uppger att inkomna klagomål hanterades av chefen genom att hon sammankallade alla berörda till gemensamt möte. Oftast handlade klagomålen om missförstånd på grund av språkbrister. Det fanns inga skrivna rutiner för klagomålshantering.

Brodal, som startade den 2 september 2007, har fem platser för handikappomsorgen och tio platser för IFO. Verksamheten består av kök, hantverk/snickeri och vaktmästeri och har tre personal, handledare. Verksamheten baseras på objektrelationsteorin enligt chefen. Några särskilda, evidensbaserade metoder används inte. Personalen anser att verksamheten inte har ett realistiskt förhållningssätt då man ska ”se personerna bortom diagnoserna”.

Personalen kommer att ha handledning.

Enligt chefen skall verksamhetens handikappomsorgsplatser erbjuda stadigvarande sysselsättning enligt LSS. IFO:s platser skall användas till tidsbegränsad sysselsättning/placering på sex månader. I de fall kan samarbete ske med "Lotsen" som är ett samarbetsprojekt med arbetsförmedling, försäkringskassan, kommunen och landstinget.

Socialtjänsten i Borås har klagomålshantering men enligt enhetschefen har man inte tänkt på om den kan användas på Brodal. Chefen uppger att verksamheten behöver bli bättre på att systematisera klagomålshanteringen. Minst en gång om året skall chefen ha genomgång med all personal om förhållningssätt som skall råda på verksamheten.

På övergripande nivå samverkar enhetschefen med socialtjänstens enhetschefer (ekonomi- och vuxenenheter) och IFO:s koordinator. Enligt chefen diskuteras samtliga inskrivningar i verksamheten i den gruppen.

Chefen uppger att hennes bedömningar och beslut om vilka som inte passar in på verksamheten respekteras. Hon bedömer risken att hon skulle tvingas att ta in någon som inte tillhör målgruppen som liten.

Enligt chefen har all personal kunskap om anmälningsskyldighet om ungdomar under 18 år som far illa.

Säkerhet

Enligt chefen är lokalerna säkra för både de enskilda och personal. Relevant skyddsutrustning för olika arbetsuppgifter finns. Inga påverkade personer tillåts komma in i lokalerna. Det finns portlås. Verksamheten kommer att flytta till andra lokaler under året.

Länsstyrelsens bedömning

Delaktighet

Länsstyrelsen finner att enskildes delaktighet har tillgodosetts på ett bra sätt på 89: an. Vidare bedömer Länsstyrelsen att den enskildes delaktighet kommer att tillgodoses på ett bra sätt även på Brodal förutsatt att följande redovisade arbetsrutinerna vidhålls

- *att den enskilde skall ges möjlighet att göra studiebesök på verksamheten före beslut om insats,*
- *att det i alla ärenden som aktualiseras från IFO upprättas ett vårdplan och genomförandeplan,*
- *att det i alla ärenden som aktualiseras från handikappomsorgen upprättas en individuell plan,*
- *att det i alla ärenden hålls regelbundna uppföljningsträffar där den enskilde, ansvarig handläggare för insatsen och utsedd representant för Brodal medverkar,*
- *att den enskilde informeras om att verksamheten dokumenterar insatsen och hans/hennes rätt att ta del av dokumentationen.*

Kvalitet

Länsstyrelsen konstaterar med tillfredställelse att nämnden har vidtagit åtgärder för att de brister som har funnits i den nedlagda verksamheten, "89: an", inte ska finnas på Brodal. Till exempel att det i varje enskilt ärende skall finnas en genomförandeplan och att genomförande av insatsen dokumenteras i verksamheten. Det är också positivt att verksamheten, i de ärenden som aktualiseras från IFO som biståndsinsats, arbetar mer strukturerat och systematiskt med tidsbegränsade insatser så att de enskilda inte "blir kvar" i verksamheten.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma vikten av att personal på Brodal har tillräckliga kunskaper om de funktionshinder som finns hos de enskilda som får insatsen som daglig sysselsättning enligt LSS.

Länsstyrelsen vill också understyrka vikten av att insatsen blir individuellt anpassat för respektive deltagare. Eftersom verksamheten är precis nystartad går det inte att idag uttala sig om den befintliga personalbemanningen är tillräcklig eller om personalen har lämplig kompetens. Länsstyrelsen förutsätter att nämnden noggrant följer detta och vidtar åtgärder vid behov.

Säkerhet

Länsstyrelsen förutsätter att nämnden följer gällande lagar och säkerhetsbestämmelser inom arbetsmiljöområdet som gäller för de olika sysselsättningar som verksamheten innehåller.

4. DIALOGCENTRUM

Ur kommunens redovisning till länsstyrelsen och verksamhetsplanerna från 2006 kan utläsas att Dialogcentrum är egen verksamhet från 1 januari 2007 men är en sammanslagning av två tidigare verksamheter, Ungdomsterapeuterna och Familjeteamet. Dessutom har resurser överförts från nedlagda 89: an. Dialogcentrum har en ansvarig chef. Bakgrunden till den nuvarande verksamheten är diskussioner om hemmaplanslösningar. Initialt fanns en målsättning att arbeta med barn och ungdomar enskilt men utifrån diskussioner om vad som ger bäst effekt arbetade man fram nuvarande verksamhetsmodell.

Familjeteamet startades 1998. Teamet tar emot familjer med biståndsbeslut och arbetar med familjeterapeutiska samtal/metoder. Personalen består av fem personer med skiftande utbildningsbakgrund, socionom, socialpedagog, fritidspedagog och fritidsledare. Samtliga har en vidareutbildning inom systemisk familjeterapi.

Ungdomsterapeuternas uppdrag är att arbeta med tonåringar och deras familjer som behöver någon form av socialt stöd och utveckling. Insatsen beviljas som bistånd. Arbetet bygger på att stärka familjens naturliga nätverk. Personalbemanningen består av nio årsarbetare. Kompetensen består av socionom, socialpedagog, behandlingsassistent och fritidsledare. Personalen har vidareutbildning inom lösningsfokuserat arbetssätt, miljöterapi, ART, COPE och Hela Människan.

Utöver ovanstående erbjuder Dialogcentrum gruppverksamheter i form av Föräldracirkel som bygger på COPE för tonårsföräldrar och Hopptornet en gruppverksamhet för barn i familjer med någon form av beroendeproblematik.

Under år 2006 hade ungdomsterapeuterna haft uppdrag i 58 familjer med sammanlagt 120 barn och ungdomar. För familjeteamet saknas motsvarande uppgifter. Vanligt förekommande orsaker till att insatsen beviljas är barns höga frånvaro i skolan och konflikter i familjen.

Delaktighet

Personalen beskriver att ett beslut om kontakt med ungdomsterapeut/familjeterapeut fattas av utredande socialsekreterare. Denna samråder med koordinatören innan insatsen beslutas. Ärendet lämnas sedan till gruppens arbetsledare som fördelar ut det på den terapeut som har mest tid. Ärendet kan ställas på kö vid hög arbetsbelastning. Från det att enheten har samtyckt till förslag om insats tar det numer högst två månader innan insatsen verkställs.

Enhetschefen beskriver att koordinatörstjänsten har funnits sedan våren 2007. Syftet med tjänsten är att säkerställa att kommuninvånarna får

likställighet inför lagen och att bättre samordna socialtjänstens resurser. Koordinatören har inneburit bättre samordning av insatserna i kommunen. Enligt enhetschefen har koordinatören medfört att informationen om familjen till terapeuterna nu förmedlas genom ytterligare ett led. Detta innebär ett större arbete inledningsvis. När ärendet kom direkt från socialsekreteraren kunde hon/han förmedla en bättre bild av familjen och dess behov. Idag får terapeuterna en sämre bild av hur motiverad familjen är för insatsen innan första mötet.

Enligt personalgruppen sker inskrivningen genom ett möte med terapeut, klient och socialsekreterare. Familjen beskriver det problem man vill ha hjälp med. Socialsekreteraren hjälper till så att hela bilden blir presenterad och att även socialtjänstens bedömning av behoven i familjen framkommer. Både barn och föräldrar närvarar vid detta första möte för att samtliga ska få samma information om varför och med vilket syfte insatsen inleds. Personalen beskriver att familjen deltar aktivt i utformningen av insatsen, t.ex. var ska man träffas och vilka terapeuterna ska träffa. Terapeuterna kan lämna förslag men det är familjen som fattar det avgörande beslutet.

Insatsen beviljas fyra månader med möjlig förlängning. Personalen säger att oftast räcker fyra månader för att åstadkomma de önskade förändringarna i familjen.

Under behandlingstiden sker regelbundna uppföljningar där hela familjen samt socialsekreterare medverkar. Fortsatt planering av insatsen sker också vid dessa möten. Uppföljningsmötena bestäms redan i början av arbetet. Socialsekreteraren medverkar oftast, annars återkopplar terapeuten alltid till socialsekreteraren vad som framkommit vid uppföljningen. Insatsen avslutas med ett möte där alla medverkar.

SoL: s bestämmelser om barns bästa finns med i allt som görs. Barnen ska alltid tillfrågas vilken förändring de vill ha och om de vill delta i förändringsarbetet eller inte. De ska få information om arbetsmetoder, t ex övningar. Många barn väljer att inte vara med men de vet att föräldrar träffar terapeuten. Målsättningen är att barnen ska märka förändringen och de ska höras i början, under pågående arbete och vid avslutningen. Enligt ansvarig chef kommer barn idag till tals i 95 % av ärendena. Om de inte vill prata själva inhämtas deras röster via brev, via föräldrar eller annat språkrör som barnet själv valt. Syftet är att säkerställa att förändringen kommer barnen till godo.

Enligt ansvarig chef skall utredande socialsekreterare upprätta en vårdplan i ärendet. Detta har inte alltid fungerat hittills men Dialogcentrum ställer numera krav på att detta ska finnas när ärendet överlämnas. Utifrån vårdplanen upprättar terapeuten i samarbete med familjen en genomförandeplan. Vid faktagranskning av materialet har insatschefen påtalat att i och med att nämnden inför BBIC och pågående processtyrning kommer denna rutin att ändras. I framtiden är det handläggande socialsekreterare som har ansvaret för upprättande av genomförandeplan

och att denna dokumenteras. Genomförandeplanen skall tas fram vid ett gemensamt möte mellan ansvarig socialsekreterare, berörd familj och utförare/behandlare.

Kvalitet:

Socialnämnden har beslutat om verksamheten. Målgruppen har bestämts genom att tjänstemännen arbetat fram ett förslag som har förankrats hos politikerna.

Familj- och ungdomsterapeuterna arbetar alltid med föräldrarollen/-förmågan. Ibland kan de arbeta enbart utifrån ett barn/ungdomsproblem om föräldrarna inte accepterar att det är familjestrukturen som behöver bearbetas. Arbetet bygger i första hand på förändringar i familjesystemet och då är nätverket viktigast. Dialogcentrum arbetar aldrig praktiskt i hemmet.

Personalen beskriver att teamet har arbetsledning varannan vecka med arbetsledare och extern handledning en gång i månaden. Det är för närvarande svårt att få kompetensutveckling eftersom utbildningsbudgeten omfattas av besparingskrav. Det är dock möjligt att gå utbildning på betald arbetstid om man betalar kursavgiften själv. Insatschefen har vid faktagranskning förtydligat att budget för utbildning inte är föremål för besparing utan att budgeten för hela IFO har lagts under verksamhetschefen. Syftet är att bedöma och göra prioriteringar utifrån helhet.

I personalgruppen finns blandad kompetens med systemteoretisk familjeterapi, ART, lösningsfokuserat arbete, COPE, Ersta vändpunktens gruppbehandling för barn, nätverkslag och systemteori. Någon i gruppen går KBT-utbildning. Personalen bildar tre team. Alla jobbar med alla problemområden men använder olika metoder. I möjligaste mån försöker man matcha familjens problem och lämplig metod/team.

Ansvariga chefer, koordinatören och 1:e socialsekreterare från respektive enhet träffas en gång per månad för att samarbeta med verksamhets- och policyfrågor. Bland annat har de arbetat med frågan om vilka uppgifter som måste finnas med när ett ärende flyttas över från enhet till en annan. Idag finns en utarbetad blankett för detta.

Dokumentation sker i verkställigheten och varje terapeut ansvarar för dokumentation i sina ärenden. Genomförandeplan utarbetas på enheten medan uppdraget kommer från utredande socialsekreterare. Både ”myndighetshandläggarna” och ”insatssidans” personal dokumenterar i samma dataprogram, Magna Cura. Personal på ”insatssidan” har dock inte tillgång till myndighetshandläggarnas dokumentation.

Samverkan sker med de flesta myndigheter och andra vårdgivare i enskilda ärenden. Ansvarig chef beskriver att när det gäller kontakt med skolan så är det familjen som formar uppdraget. Terapeuten kan vara både förmedlande

kontakt mellan skolan och familjen eller vara stöd åt familjen i kontakterna med skolan. Samarbetet med skolan fungerar bra. Samarbetet med BUP behöver utvecklas. Det behöver tydliggöras vem som ansvarar för vad. Det uppstår ibland problem när man vill att den andra parten ska göra något. Ledningsgruppen arbetar för närvarande med att lösa detta problem.

Utvärdering sker i två steg:

- 1) processutvärdering: hur har det varit,
- 2) en skriftlig utvärderingsblankett som familjen får fylla i. Blanketten kan antingen fyllas i direkt vid samtalet eller skickas in senare.

Utvärderingarna datasamlas och bearbetas i särskilt dataprogram.

Klientbaserad statistik samlas i dataprogrammet Magna Cura. Till och med 2006 samlade man statistik manuellt utifrån bland annat uppgifter om hur många ärenden som varit aktuella, hur lång behandlingstid som förekommit och om ärendet aktualiserats utifrån ansökan eller anmälan.

I intervjun med ansvarig chef framkommer att det finns en stor skillnad i familjernas motivation beroende på om insatsen getts utifrån en ansökan från familjen eller som ett bistånd efter en inkommen anmälan. Det är också ett färre antal som får insatsen idag beroende på kommunens sparbetning. Hon anser att arbetet idag är svårare utifrån samhällsperspektiv med kriminalitet och utanförskap men lättare utifrån familjernas motivation.

Det är sällan insatsen avslutas i förtid (avbrott). Det är sällan det finns behov av flera insatser från socialtjänsten i samma familj. Det är större problem att det är flera personer/professioner involverade i en familj. Då kan ett eller flera nätverksmöten hållas för att sortera ut vem som gör vad.

All personal har kunskap om anmälningsskyldighet och kompetens att bedöma när anmälan ska göras. När anmälan görs antecknas detta i journalen. Det är viktigt att vid en anmälan tydliggöra för familjen de olika roller som finns inom socialtjänsten. Bedömer personalen att situationen under pågående insats är allvarlig eller att insatsen inte har önskad effekt görs en sammanfattande bedömning som framgår av den slutrapport som lämnas över till socialsekreteraren.

Det finns en kommunal klagomålsrutin men det finns inte någon rutin hos personalen att informera om den. Personalen tillfrågar klienten om synpunkter vid uppföljning och avslutning. Såväl personal som utredande socialsekreterare kan ta emot synpunkter. Vanligen när klagomål inkommer till enhetschefen stämmer hon av med berörd personal, återkommer till familjen med vilka åtgärder som vidtagits och rapporterar sedan till sin chef. Det är väldigt få klagomål. Dock finns det många frågor som skulle kunna uppfattas som klagomål om man inte tydliggjorde vad det handlar om.

Säkerhet:

Lokalerna där terapeuterna tar emot familjer är ljudisolerade och ändamålsenliga.

Gränsdragningar mellan familjemedlemmar och terapeuten skall diskuteras när insatsen börjar och det är föräldrarna som sätter gränserna. Personalen beskriver att de är noga med att göra klart vilka gränser som gäller för att ingen ska känna att personalen tar över i de enskildas hem.

Det har varit ett par incidenter med hot om våld. Handlingsplan för säkerhet finns.

Länsstyrelsens bedömning:

Delaktighet

Länsstyrelsen bedömer att familjerna är delaktiga i utformningen av behandlingen. Inskrivning, uppföljning och avslutning sker på ett strukturerat sätt i närvaro av familj och socialtjänst. Verksamheten strävar efter att barnen skall vara informerade om skäl till och syfte med insatsen. Barnen skall också när insatsen avslutas vara medvetna om resultatet av densamma. Personalen känner till anmälningskyldigheten och gör anmälningar vid behov.

Länsstyrelsen konstaterar att verksamheten arbetar för skriftliga genomförandeplaner skall finnas i samtliga ärenden. I verksamheten finns en viss begreppsförvirring avseende skillnaden mellan vårdplaner och genomförandeplaner och allt benämns genomförandeplan. Länsstyrelsen ser med tillfredsställelse att dokumentationen sker i verkställigheten.

Kvalitet

Länsstyrelsen konstaterar att verksamheten bedrivs enligt vissa evidensbaserade metoder och med personal som har kompetens i överensstämmelse med metoderna. I verksamheten finns flera olika metoder och kompetenser. Dessa samordnas på det sätt som bedöms bäst kunna tillgodose varje enskild familjs behov.

Länsstyrelsen konstaterar att verksamheten samverkar med andra professioner och myndigheter.

Länsstyrelsen finner de positivt att nämnden tillhandahåller strukturerade gruppverksamheter riktade till barn till missbrukande föräldrar och tonårsföräldrar som service till alla kommuninvånare.

Säkerhet

Länsstyrelsen anser att personalen i sitt arbete har ett gott förhållningssätt till de enskilda.

5. HEMTERAPEUTERNA

Av verksamhetsberättelsen för 2006 framgår att hemterapeuterna arbetar med kvalificerat behandlingsarbete på uppdrag från socialsekreterare på distrikten. Hemterapeuterna arbetar i klienternas hem med att stödja och hjälpa föräldrar i deras föräldraroll. Av verksamhetsplan framgår att hemterapeuternas inriktningsmål är att se helheten i familjen och ta tillvara de gemensamma resurser som finns i familjestrukturen samt att ge föräldrarna förutsättningar att klara problemen i hemmamiljö.

Verksamhetens innehåll, arbetsuppgifter och målgrupp är beslutad av socialnämnden. Målgruppen är barn 0-12 år i ensamma och isolerade familjer, med svagbegåvade föräldrar och andra barnfamiljer med skiftande biståndsbehov.

Hemterapeuterna är inte en anslagsorienterad verksamhet. För att hålla budgeten behöver varje hemterapeut arbeta 23 behandlingstimmar i veckan.

Under 2006 fick 63 familjer och 136 barn insatser från hemterapeuterna.

Under 2007 har antalet hemterapeuter minskat från sju till fem. De flesta hemterapeuter har en lång erfarenhet av arbetsuppgifterna och har vidareutbildats bland annat genom kommunens egen utbildning i behandlingsarbete. En hemterapeut har en grundutbildning på akademisk nivå och en hemterapeut har Marte Meo-utbildning och tillämpar metoden i sitt arbete.

Delaktighet

Hemterapeuternas insatser grundar sig alltid på ett biståndsbeslut från handläggande socialsekreterare. I utredningens slutskede konsulterar socialsekreteraren koordinatör för att diskutera vilken insats som bäst matchar vårdbehovet. Om familj och socialsekreterare bestämmer sig för en hemterapeutinsats kontaktar koordinatör familjehemssektionens enhetschef.

Efter beslut inleds insatsen med en gemensam träff med familjen, socialsekreterare och hemterapeut. Vid träffen upprättas en genomförandeplan. Denna ska utgå från familjens önskemål och det uppdrag som socialsekreteraren formulerar i beslutet. Vid första mötet försöker man också planera in uppföljningsmöten. Familjen har möjlighet att påverka innehållet, både i starten och under tiden terapeuten arbetar med familjen.

Uppföljning av insatsen sker regelbundet med socialsekreterare. Om barnet är delaktigt i uppföljningen beror på uppdragets karaktär. Målsättningen att barn ska komma till tals vid uppföljningarna.

De metoder som familjeterapeuterna använder utgår från att både föräldrar och barn ska vara delaktiga. Barn och ungdomar i familjer ska känna till varför hemterapeuten arbetar i familjen. Hemterapeuten ska prata med barnen. Arbetet syftar alltid till att förstärka föräldraförmågan. Det syftar inte till att ta över föräldrarnas ansvar.

Familjerna är informerade om att hemterapeuterna dokumenterar sitt arbete och de informeras också om möjligheten att ta del av dokumentationen.

Insats avslutas tillsammans med familj och socialsekreterare. Vid avslutningssamtalet stäms av om målen med insatsen är uppfyllda.

Vid Länsstyrelsens samtal med vårdnadshavare och barn framkommer att de känner sig delaktiga i hemterapeuternas insatser.

Kvalitet

Av intervjuer med enhetschef och personal framgår att verksamheten funnits i 25 år. Bland familjer som har haft insatsen finns ensamstående mödrar, många invandrarfamiljer där föräldrarna kan varken läsa eller skriva, lågt begåvade föräldrar och utvecklingsstörda föräldrar. Oftast arbetar hemterapeuterna med spädbarnsfamiljer. Verksamheten har inga begränsningar gällande kön och nationalitet hos de enskilda. Vid behov kan hemterapeuterna arbeta med tolk.

I samband med den organisationsförändring som genomfördes 2005 vidtogs åtgärder för att bättre strukturera hemterapeuternas arbete. Förvaltningen arbetar med processtyrning vilket innebär bland annat att verksamheten har regelbundna möten med socialkontorets personal och koordinatören. Hemterapeuterna har regelbundna träffar med koordinatören.

Processtyrningen innebär också att nämnden strävar efter att inte ha för långvariga insatser. Avsikten är att det av genomförandeplanerna ska framgå en tydligare struktur för arbetet och vad som ska uppnås. Insatserna är begränsade till maximalt ett år. Bedömer hemterapeuten att det behövs förlängning eller om familjen ansöker om det ska gemensamt möte med alla inblandade hållas. Socialsekreteraren kan fatta beslut om förlängning om gemensam bedömning motiverar detta. Då flera av familjerna har behov av långvariga insatser förekommer det ofta att insatserna efter omprövning eller ansökan förlängs. Det är också vanligt att familjer återkommer en tid efter avslutad insats.

Som ett led i kvalitetsarbetet arbetar förvaltningen aktivt med att förbättra strukturen i de uppdrag som formuleras i socialsekreterarnas beställningar samt de genomförandeplaner som upprättas.

Hemterapeuterna dokumenterar sitt arbete i Individ och familjeomsorgens gemensamma it-baserade dokumentationssystem, Magna Cura. Förutom den individuella utvärdering som görs i samband med att ett ärende omprövas

eller avslutas utvärderas verksamheten genom brukarenkäter. Någon egentlig effektutvärdering på gruppnivå görs inte. Insatschefen har vid faktagranskning uppgett att insatserna dialogcentrum och hemterapeut kommer att utvärderas med början i slutet av år 2007. Bland annat skall samarbete, effekter och måluppfyllelse utvärderas.

Hemterapeuterna tillämpar den klagomålshantering som finns i Borås Stad. Familjerna får också upplysning om att de kan vid omprövningarna tala om för socialsekreterare om de har synpunkter på verksamheten eller bemötandet. Hemterapeuterna är väl informerade anmälningsskyldigheten om barn far illa och fullföljer detta vid behov.

Vid samtal med hemterapeuterna framkommer en osäkerhet angående deras framtida arbete. De uttrycker att individ- och familjeomsorgens nya inriktning med kortvarigare kontakter kan vara orealistiska i enskilda ärenden. Hemterapeuterna framför att deras arbete grundar sig på relationer och familjerna ofta behöver långvariga kontakter som en trygghet för att utvecklas.

Vid Länsstyrelsens samtal med vårdnadshavare och barn framkommer att de anser att hemterapeuternas arbete har en god kvalitet. De är i allmänhet mycket nöjda med den hjälp de fått av hemterapeuterna. Familjerna upplever också att hemterapeuterna respekterar deras integritet och självbestämmande.

Säkerhet

Enligt chef och personal är lokalerna säkra och ändamålsenliga för både familjer och personal. Hemterapeuterna arbetar dock i huvudsak i familjernas hem vilket innebär att de vid behov får göra andra riskbedömningar.

Hemterapeuterna har i det fortgående arbetet en återkommande diskussion om att respektera föräldrars och barns integritet och att uppträda professionellt. Hemterapeuterna ska alltid inhämta föräldrarnas godkännande när det behövs vid olika aktiviteter.

Vid transport av barn och vuxna i förvaltningens fordon finns relevant skyddsutrustning, till exempel barnstolar.

Vid Länsstyrelsens samtal med föräldrar och barn framkommer att de känner sig säkra när de deltar i hemterapeuternas verksamhet. De anser i allmänhet att hemterapeuterna respekterar deras integritet och självbestämmande. De anser också att den fysiska säkerheten är god.

Länsstyrelsens bedömning

Delaktighet

Länsstyrelsen anser att barn och familjer är delaktiga i utformning, uppföljning och genomförande av de biståndsinsatser som hemterapeuterna verkställer. Hemterapeuternas flexibla arbetsmetoder utgår från en aktiv medverkan från barn och föräldrar.

Kvalitet

Länsstyrelsen anser att det är viktigt att det finns möjligheter till stödinsatser i familjers och barns hemmiljö. Länsstyrelsen anser att det är nödvändigt att hemterapeuternas arbete är strukturerat och bedrivs inom avgränsade tidsramar så att den enskilde vet hur länge han eller hon har tillgång till insatsen. Länsstyrelsen vill dock påpeka att verksamhetens tidsramar inte får innebära en alltför snäv tidsbegränsning i biståndsbeslut för de familjer som har behov av långvarigare insatser.

Länsstyrelsen konstaterar med tillfredställelse att nämnden har vidtagit åtgärder för att strukturera hemterapeuternas arbete. Exempel på detta är arbetet med genomförandeplaner, tidsbegränsade biståndsbeslut samt att genomförande av insatsen dokumenteras i verksamheten.

Vidare ser Länsstyrelsen positivt på att man utvecklar hemterapeuternas arbetsmetoder i riktning mot metoder som baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Ett exempel är Marte Meo. Länsstyrelsen konstaterar att de intervjuade föräldrar som deltagit i Marte Meo är mycket positiva till metoden.

Säkerhet

Av den information som framkommit i granskningen bedömer Länsstyrelsen att barnens och familjernas säkerhet är väl tillgodosedd i hemterapeuternas verksamhet.

6. CAMP NEPTUN

Camp Neptun är ett företag som ingår i koncernen Västkostfamiljen. Västkostfamiljen har lång erfarenhet av att bedriva vård- och behandlingsverksamhet. Camp Neptun har ett avtal med Borås kommun. Borås kommun har under våren 2006 genomfört en utvärdering av Camp Neptun. I utvärderingen och verksamhetsberättelsen för 2006 framgår bland annat:

Sedan oktober 2004 har Camp Neptun uppdrag av socialnämnden i Borås för att bedriva stödverksamhet för ungdomar i åldern 13-17 år och som befinner sig i riskzon för kriminalitet och missbruk. Ungdomarna har ofta skolproblem med avvikande beteende i grundskolan, vilket påverkar dem själva och deras omgivning negativt. Camp Neptun är en hemmaplansinsats. Skolan och Individ- och familjeomsorgen aktualiserar ungdomar som är i behov av verksamheten. IFO/socialsekreterare beslutar om insatsen som är ett bistånd. Uppdraget omfattar inte att ta över huvudmannskapet för skolverksamhet eller annan kommunal verksamhet, utan ska vara ett bistånd och komplement till den kommunala verksamheten.

Camp Neptuns verksamhet utgår från en strukturmedveten socialpedagogisk modell som tillvaratar ungdomens resurser i form av ansvarsfördelning och motkrav. Camp Neptun har en daglig verksamhet och samarbetar med skola, socialtjänst och föräldrar. Under kvällstid och helger förekommer olika aktiviteter och tillgänglighet genom personal som har jour och uppsökande verksamhet. Syftet är att vara ett stöd för ungdomen och dennes föräldrar. En viktig del av Camp Neptuns verksamhet är dykning som ska fokusera ungdomarna och motivera dem till att få både ett slutbetyg i grundskolan samt dykutbildning. För alla ungdomar som går i skolan upprättas ett individuellt åtgärdsprogram. I samråd med socialtjänsten upprättas en genomförandeplan.

Enligt avtalet med Borås kommun kan Camp Neptun ta emot 16 ungdomar, med möjlighet till utökning till 18 ungdomar. Insatsen pågår i 18 månader. Under 2006 var i genomsnitt 15,5 ungdomar inskrivna i verksamheten.

Delaktighet

De intervjuade chefer och personal uppger att ett beslut om bistånd till Camp Neptun fattas av socialsekreterare. Cheferna uppger att innan utredningen är klar ska koordinatören informeras och därefter matchas ungdomens behov till adekvat insats.

De intervjuade uppger att det finns klara rutiner för inskrivning och hur insats påbörjas. Familjen kommer ifall det är aktuellt med bistånd från Camp Neptun på studiebesök via socialsekreterare. Vid detta tillfälle presenteras Camp Neptuns verksamhet. Om föräldrar/ungdom samtycker till insatsen sker ett inskrivningssamtal. Socialsekreterare upprättar en

genomförandeplan tillsammans med föräldrar, ungdom och Camp Neptun. Alla vet om vilka behov som finns och vad Camp Neptun ska arbeta med. Ungdomen och föräldrarna vet alltid om varför de får erbjudande om insatsen.

De intervjuade chefer och personal uppger att vid alla inskrivnings-, uppföljnings- och avslutningsmöten medverkar föräldrar och ungdomen. Strukturerade uppföljningsmöten sker var 3:e månad. Avslutningsarbetet påbörjas under de sista månaderna. Ungdom och föräldrar kan påverka innehållet i arbetet till exempel genom att samtycka till erbjudande om föräldrastöd, ART, sysselsättning eller andra insatser. Efter 18 månader avslutas insatsen, biståndet från socialtjänsten upphör och eleven skrivs ut. Cheferna uppger dock att Camp Neptun har kontakt med ungdomen efteråt, om ungdomen själv vill.

Vid klagomål kan eleven enligt de intervjuade vända sig till kontaktperson/coach eller chef och till socialtjänsten. Det är enligt cheferna få klagomål och de flesta beror på olika missförstånd som ofta reds ut vid samtal med till exempel chef eller personal.

Samtliga intervjuade ungdomar uppger att de varit delaktiga i beslut, insats och uppföljningar under tiden på Camp Neptun.

Kvalitet

Camp Neptuns målgrupp är pojkar och flickor mellan 13-17 år med en negativ utveckling. De intervjuade cheferna uppger att i denna ålder är de flesta unga förändringsbenägna och att det går att påverka och vända en negativ utveckling och avvikande beteendemönster. Målet är att de på egen kraft med sitt nätverk och i strukturerade verksamheter och vuxenstöd, själva ska vända utvecklingen. Det finns en tydlig beskrivning av verksamheten och dess målgrupp.

Uppföljning av verksamheten görs kontinuerligt av chefer i samarbete med personal, socialtjänst och ungdom/föräldrar. Statistik förs i form av närvarorapporter. Ingen strukturerad statistik har upprättats ännu eftersom de varit i gång en kort tid och personalen kommer ihåg alla placerade.

Cheferna är utbildade lärare/rektorer samt beteendevetare. Personalen är framförallt fritidsledare och behandlingsassistenter och dykinstruktörer. En del av personalen, ca 30 % har själva erfarenhet av missbruk och kriminalitet. Personalen deltar i olika aktuella korta utbildningar/föreläsningar och har kontinuerligt handledning enligt cheferna. Cheferna anser att personalen har tillräcklig kompetens att utföra arbetet. Det finns en kompetensutvecklingsplan och i enlighet med den skall personalen påbörja en socialpedagogisk utbildning som Camp Neptun köpt in.

Camp Neptun arbetar efter en egen arbetsmetod. Chefer och personal uppger att Camp Neptun har en utarbetad arbetsmodell/metod med olika

steg där utveckling och förändring är målet. Varje dag samlas eleverna för genomgång av dagen. Aktiviteterna är anpassade efter varje elev. Camp Neptun försöker få eleverna tillbaka till vanlig skola och att de ska fungera i samhället. Personalen arbetar med att bryta ungdomens negativa beteende. De arbetar tillsammans med föräldrar och skola när det gäller gränssättning och stöd. Verksamheten erbjuder stöd och aktiviteter under fritid och helger. Dykning ställer stora krav och ansvar. På Camp Neptun har man olika tränings och lagaktiviteter som fotboll, basket mm. Andra aktiviteter är av kulturell inriktning, bio, teater, gå ut och äta på restaurang.

De intervjuade uppger att mycket av Camp Neptuns arbete handlar om att ge förebilder för ett annat liv. Camp Neptun arbetar efter en egen modell och ingen speciell evidensbaserad metod. Cheferna och personalen anser att de arbetar efter olika metoder, även evidensbaserade. De finns tillgängliga dygnet runt och arbetar lite som MST. De arbetar bland annat med ART, social färdighetsträning, miljöterapeutiskt arbetssätt, kognitiva metoder, medling, konflikthantering. I verksamheten arbetar Camp Neptun även med ett föräldraprogram, positivt föräldraskap. Enligt cheferna finns det personal som har utbildning i att arbeta med metoderna.

Varje elev har en genomförandeplan. Den följs upp och revideras kontinuerligt. Camp Neptun dokumenterar insatserna för den enskilde i journal/eget datasystem. Detta datasystem är under ytterligare uppbyggnad. I dokumentationen framgår möten, samtal, uppföljning mm.

De intervjuade uppger att Camp Neptun har ett bra och omfattande samarbete med socialtjänst och skola. Samarbetet med socialtjänsten har blivit bättre sedan Borås omorganiserade IFO och en koordinator tillsattes. Nu är det få personer att ha kontakt med och samordningen är bättre. En av cheferna träffar socialtjänst varje vecka för diskussion/uppföljning. Samarbetet med skolan är också bra. En lärare är anställd av Borås kommun och arbetar på Camp Neptun. Samarbete med BUP håller på att byggas upp då många elever har behov av barnpsykiatriska insatser. På grund av lång väntetid får de inte en BUP-kontakt förrän mot slutet av tiden på Camp Neptun. Detta ska förbättras så att BUP ska komma in tidigare vid behov.

Även om målgruppen är ungdomar i riskzon så anser cheferna att de kan ta och har tagit många med tung problematik, missbruk och kriminalitet, och även klarat detta. Gruppen de tar emot är främst pojkar med invandrarbakgrund. De har även tjejer i verksamheten. För att finna mer aktiviteter och utrymme för tjejer så inreds nu ett rum för dans.

Personal och chefer uppger att de har kännedom om lagstiftning och anmälningsplikten enligt 14 kap 1 § SoL. Cheferna uppger att de gör anmälan till socialtjänsten vid behov.

Utvärdering av Camp Neptun har gjorts av Ewa Luwö, Borås kommun. Resultatet är positivt och enligt cheferna så har de lyckats med alla

ungdomar de arbetat med. Både ungdomar och föräldrar är nöjda med de stöd de fått från Camp Neptun, framförallt föräldrar.

Vid de sex intervjuerna med ungdomarna framkommer att ungdomarna är positiva till Camp Neptuns verksamheten och personalen. De flesta tycker att de fått mycket stöd och ändrat sitt beteende. En ungdom tyckte dock att de hade för lite att göra och någon tyckte att det var olika regler, till exempel när det gäller förhållanden mellan elever. En ungdom uppgav att han varken hade problem med kriminalitet eller missbruk innan han började på Camp Neptun, men har fått det nu när han börjat umgås med andra ungdomar från Camp Neptun.

Säkerhet

Chefer och personal uppger att det finns föreskrifter och rutiner kring säkerhet för personal och ungdomar. De lokaler Camp Neptun har är bra och säkra för ändamålet. Det görs kontinuerliga riskbedömningar kring ungdomar och hot situationer. Då personal även gör hembesök har de rutiner för detta. Det har hitintills enligt de intervjuade inte varit några större problem med konflikter/hot ur säkerhetssynpunkt. De intervjuade ungdomarna uppger att säkerheten är bra i verksamheten.

Länsstyrelsens bedömning

Delaktighet

Länsstyrelsen anser att ungdomar och föräldrar är delaktiga i vården och planeringen på ett bra och strukturerat sätt. Inskrivning, uppföljning och avslutning sker i närvaro av föräldrar, ungdom och socialtjänst.

Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att ungdom och föräldrar är medvetna om när biståndsinsatsen upphör. Personal känner till och följer anmälningsplikten.

Länsstyrelsen anser det viktigt med tydliga vårdplaner från socialtjänsten och att genomförandeplaner i verksamheten som genomför insatsen upprättas och dokumentationen sker så nära den som är berörd som möjligt. Detta möjliggör för en tydlig uppföljning av insatsen och dess effekt för den enskilde ungdomen. Länsstyrelsen konstaterar att dokumentationen i verkställigheten på Camp Neptun var bra och genomförandeplaner upprättades för varje ungdom.

Kvalitet

Länsstyrelsen anser att den målgrupp som Camp Neptun riktar sig till är tydlig och avgränsad. Länsstyrelsen anser det därför inte lämpligt att ungdomar som ej har den problematik som är Camp Neptuns målgrupp, ungdom i riskzon med kriminalitet och missbruk, är placerade i verksamheten. Smittoeffekter kan göra att ungdomar som inte har problem med till exempel kriminalitet eller missbruk får sådana problem om de vistas med kriminella/missbrukande ungdomar. Länsstyrelsen ifrågasätter om en av de intervjuade ungdomarna, som uppgav att han inte hade problem med kriminalitet och missbruk, tillhörde målgruppen.

Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att socialnämnden har flera olika möjligheter till individuella öppenvårdsinsatser för ungdom i riskzon.

Länsstyrelsen har vid granskning funnit samstämmiga uppgifter på att ungdomar är inskrivna/beviljas insatsen Camp Neptun i 18 månader. Länsstyrelsen ställer sig frågande till att alla inskrivna ungdomar har behov av vård under lika lång tid. Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att nämnden individualiserar insatsens omfattning i tid.

Länsstyrelsen anser det viktigt att ur ett jämställdhetsperspektiv beakta att pojkars och flickors olika behov tillgodoses i en verksamhet som riktar sig till ungdomar av båda könen. Länsstyrelsen ser positivt på att Camp Neptun uppmärksammat flickors behov och utvecklar verksamheten efter dem.

Länsstyrelsen bedömer att det förekommer ett strukturerat och kontinuerligt samarbete med andra myndigheter som t. ex skola. Länsstyrelsen ser det särskilt positivt att samverkan med BUP håller på att förbättras. Länsstyrelsen anser det som särskilt viktigt då flera ungdomar på Camp Neptun kan ha behov av barnpsykiatriska insatser. Länsstyrelsen noterar även att samarbetet mellan Camp Neptun och socialtjänsten har förbättrats efter nämndens omorganisation och då en koordinator tillsatts.

Camp Neptun arbetar efter en egen metod. Verksamhet är inte evidensbaserad men har en del inslag av evidensbaserade metoder som till exempel ART, vilket Länsstyrelsen finner positivt. Länsstyrelsen anser det viktigt att verksamhetens personal är väl utbildad i de metoder som används och att vårdinsatser även bedrivs utifrån evidensbaserade metoder.

Länsstyrelsen anser att det bör finnas personal med adekvat akademisk utbildning i en verksamhet som arbetar med behandling och vård av ungdomar. Personalen på Camp Neptun är till stor del fritidsledare. Länsstyrelsen ser positiv på att Camp Neptun nu ska vidareutbilda personalen. Länsstyrelsen förutsätter att Camp Neptun vid framtida rekrytering för vård och behandling anställer personal med adekvat akademisk kompetens.

Länsstyrelsen anser att Camp Neptuns statistik för verksamheten är bristfällig och behöver utvecklas. Länsstyrelsen anser det nödvändigt att statistik förs på de öppenvårdsverksamheter nämnden använder i syfte att utvärdera verksamheten, dess målgrupp och utfallet för den enskilde ungdomen. Länsstyrelsen ser det som nödvändigt att nämnden utvärderar Camp Neptun kontinuerligt eftersom Camp Neptun, på entreprenad, bedriver verksamhet för nämndens räkning.

Säkerhet

Länsstyrelsen anser att lokalerna är ändamålsenliga för den verksamhet som Camp Neptun bedriver. Länsstyrelsen bedömer även att Camp Neptun har rutiner för säkerhetsarbete och att det kontinuerligt görs

riskbedömningar. Vid intervjuer med personal, chefer och ungdomar har inget framkommit om brister i säkerheten i verksamheten.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

www.o.lst.se

